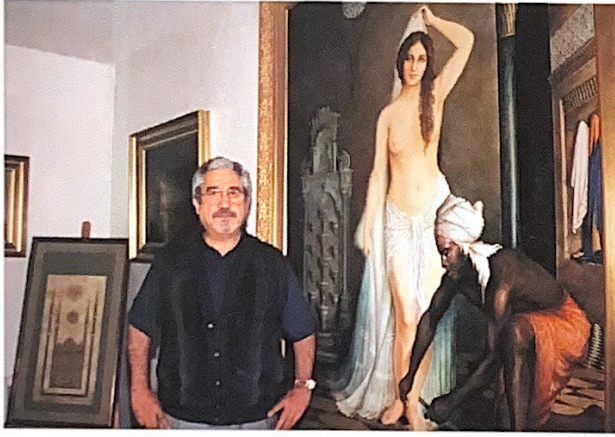

■ ÜNLÜ RESSAMLARIN TABLOLARINA SERVET ÖDENİYOR AMA

İsmarlayın sahtesini yapsınlar

Cumhurbaşkanlığından gelen taleple yapılan Çallı kopyası Atatürk, Paris'ten çantalarla gelen sahte Fikret Muallalar, Osman Hamdi Bey'in "Kaplumbağa Terbiyecisi"nin türevleri... Kopya resim piyasası sessiz sedasız çalışıyor.

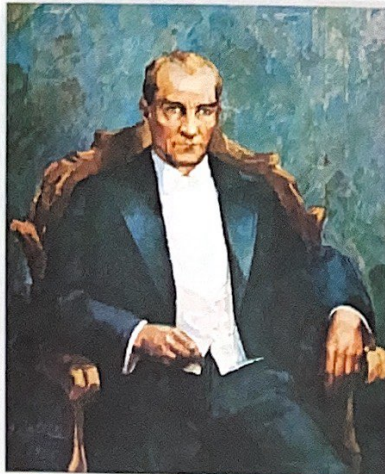
TEBRİZLİ RESSAM
Tebriзли ressam, MSÜ'de minyatür dersleri veren hoca Yakup Cem, eski resimlerin taklidini de yapıyor. Osman Hamdi taklitleriyle meşhur Cem de resimde ustalığını kanıtlamışlardan.

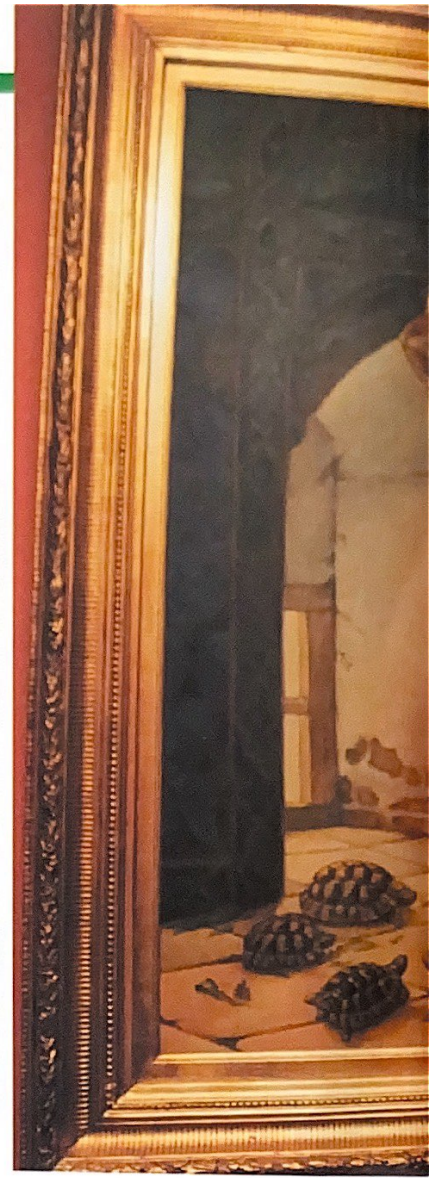
Bundan beş yıl önce Horhor Sanat Organizasyon'un yöneticisi Metin Özkaya'ya bir telefon gelir; elinde ünlü İspanyol ressam Goya'nın resmi bulunan bir Türk'e yardımcı olması istenmektedir. TIR'la Türkiye'ye giren bu kişinin malları arasında kendisine ait olmayan, arkasında "Londra Müzesi" damgası bulunan büyük bir yağlı boya tablo çıkmıştır. Adam korku içinde ne yapacağını bilemez. Mafyanın peşine düşüp onu öldüreceği endişesiyle önce resmi parçalamayı düşünür, sonra oradan buradan duyduğu antikacılarla gizlice akıl danışır. Aralarından biri, bu kişiye güvenebilirsiniz diyerek Özkaya'nın adını verir. Metin Bey, resim ve arkasındaki damgayı görünce şaşırır. O da panikler ve aklına bir fikir gelir: Adamın kaçtığını söyleyerek hikâyeyi bir TV kanalında anlatır. Birkaç gün sonra da ünlü resim eksper Baraz Galerisi'nin sahibi Yahşi Baraz'ı çağırır. Yahşi Bey, resmin karşısına geçer, inceler, bakar ve

kararını verir: "Bu kesinlikle bir kopya, gerçek değil!"

Dünyada ve Türkiye'de sanat tarihi açısından büyük önem taşıyan değerli resimlerin pek çok kopyası yapılıyor ve satılıyor. Dünya piyasası o kadar ilerlemiş ki İnternet'e girdiğinizde isterse-niz neredeyse orijinalinin aynısı bir Mona Lisa bile ısmarlayabiliyorsunuz! Ya da Boticelli'nin ünlü "Venüs'ün Doğuşu"nu ya da Cezanne'nin bir natürmortunu... Rus, Avrupalı, Amerikalı

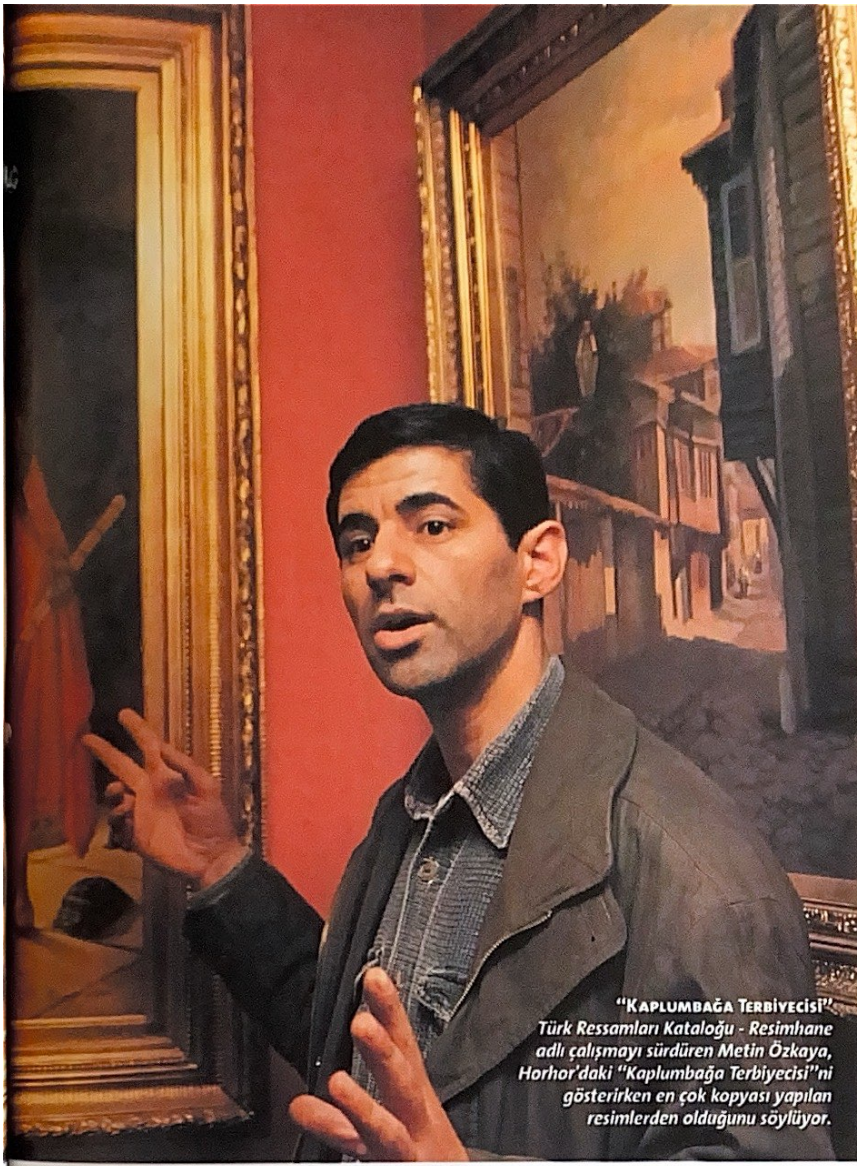

ÇALLI'NIN ATATÜRK'Ü
İbrahim Çallı'nın Atatürk'le ilişkisi sanat dünyasında iyi biliniyor. Çallı'nın Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde bulunan Atatürk portresinin kopyası Cumhurbaşkanlığı, köşk için isteyince yapılıyor.

resim eğitimi almış usta ressamlar sizin için istediğiniz resmi yapıyor. Hatta otoportrenizi ya da evlilik hatıranızı kendisine verdiğiniz bir fotoğrafa bakarak yağlı boya, sulu boya güzel çerçeveli bir resme dönüştürüyor, siz de evinize asıyorsunuz!.. Oyunu açık oynayanlar kopyayı yapan ressamın adını resmin sırtına yazıyor, yani siz bunu bilerek alıyorsunuz. Açık oynamayanlar, malum, Goya örneğinde olduğu gibi birebir kopya edip çeşitli hilelere başvuruyorlar.

Türkiye'deki duruma gelince oldukça ilginç hikâyeler ve manzaralarla karşılaşılıyorsunuz. Bir kere genelde orijinalle kopya arasındaki fark, resmin boyutu ile sınırlandırılıyor, tabii o da her zaman değil. Yani orijinali büyükse daha küçük boyutta yapıyorlar. Yapı Kredi Kültür Sanat Merkezi Galerisi Sorumlusu Veysel Uğurlu "Kopya resimler bu yıl, İstanbul Sanat Fuarı'nda dahi satılıyordu. Ataköy Atrium'da Hikmet Onatlar gördüm, Hikmet Onat'ın bizde çıkan kitabından alıp yapmışlar. Ayrıca çerçevelerde de çok rastlanıyor." Kopya resimlerin ilk görücüye çıktığı yer olarak çoğu uzman "çerçevéciler"i gösteriyor. 14 senedir galericilik yapan TEM Galerisi Yöneticisi Besi Cecan da kopya resimlerin daha çok "çerçeve türünden"

FOTOĞRAFLAR: OLCAY ÜNAL SERT

"KAPLUMBAĞA TERBİYESİ"
Türk Ressamları Kataloğu - Resimhane
adlı çalışmayı sürdüren Metin Özka-
harhor'daki "Kaplumbağa Terbiyecisi"ni
gösterirken en çok kopyası yapılan
resimlerden olduğunu söylüyor.

tabir edilen galerilerde satıldığını söylüyor. Sipahioğlu, "Çerçevci daha bilinçsizdir. Biri getiriyor, al şu resmi, bu şunun resmi, senin burada dursun, diyor. Buradan başka yerlere, kişilere gidiyor" diye piyasada dolaşan sahte resimlerin gezisinden söz ediyor. Sipahioğlu, 14 yıldır belli ressam portföyüyle çalışıyor, dolayısıyla bu ressamlar hakkında uzman.

Veysel Uğurlu, son zamanlarda koleksiyonerler isteğiyle de kopya resimlerin yapıldığını söylüyor. Büyük şirketlerin bu tür resimleri talep ettiğini belirtiyor. Ona göre resim fiyatlarının bu kadar artması, kopyayı daha da yaygınlaştıracak: "Aslında Türkiye'de yapılan şey sahtekarlık. Diyadan kopya da yapılıyor. Klasik çerçeve konuyor, 50-100 milyon arası fiyata sa-

tiliyor." En çok taklidi yapılan ressamları sorduğumuzda "Osman Hamdi, Hoca Ali Rıza, İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Fikret Mualla, Burhan Uygur (ama iyi yapamıyorlar), Halil Paşa, Namık İsmail, Avni Lifi" cevabını alıyoruz.

Cumhurbaşkanlığının sahte Çallı'sı

Cecan'a göre, her şey kopya edilebilir, hem de en güzelinden: "Cumhurbaşkanlığı Köşkü, şu anda bizde sergisi olan Fuat Acaroğlu'ndan, İbrahim Çallı'nın Atatürk resmini istiyor. 'İlle de bu resmin kopyası' diye. Bunun üzerine de aynı zamanda MSÜ öğretim üyesi olan Doç. Fuat Acaroğlu resmi yapıyor tabii..." Yani cumhurbaşkanlığındaki Çallı Atatürk'ü orijinal değil. Ressamı Fuat Acaroğlu ise tüm ressamlar gibi kendi resimlerini yapmaktan yana ama ısrar karşısında bu resmi yaptığını söylüyor: "Resmin yapımına çok zaman harcadım, çok emek var." O kadar güzel yapmış ki "hangisi

PARİS'TEN GELEN KOPYALAR
Hayatını Paris'te geçiren ve burada ölen ünlü ressam Fikret Mualla'nın kopyaları Paris'ten çantalarla geliyor. Ve en çok kopyası olan ressamlardan.

TEM Galerisi yöneticisi

Besî CECAN

Sahte Adnan Varınca

● Cecan, 14 senedir hep aynı ressamların sergilerini açıyor. Adnan Varınca da bunlardan biri. Geçenlerde bir müzayedede Adnan Varınca imzalı bir resmin sahteliğini deklare ediyor. Bir

müşterisi bu resmi almak isteyince inceliyor ve Varınca'ya ait olmadığını söylüyor. Katalogta bulunan resmi hâlâ resim yapmayı sürdüren 82 yaşındaki sanatçımız Adnan Varınca'ya gösterince "Ben hayatımda portakal resmi yapmadım" diyor sanatçı. Resmi satmak isteyen 20 sene evvel Tünel'de antikaçıdan aldım cevabına karşılık Sipahioğlu "20 sene evvel satılmıyordu ki", diyor.

● "Piyasadan buluyorlar, imzasız. Birine yakıştırıyorlar. Altına imza atıyorlar. Ali Çelebi'nin seneler evvel 3 sahte resmini yakaladık."

● "Yurtdışından gelen bir sürü sanatçı var, devletten destek alarak sergiler açıyorlar, kendim yapıyorum dediklerini dahi yaptırıldıklarını duyuyoruz."

"Resim fiyatlarının bu kadar artması

kopyayı yaygınlaştırıyor. Türkiye'de

diyapozitiften kopya da yapılıyor.

Klasik çerçeve konuyor, 50-100

milyon arası fiyata satılıyor."

VEYSEL UĞURLU - YAPICI KREDİ
KAZIMA TAŞKENT GALERİSİ SORUMLUSU

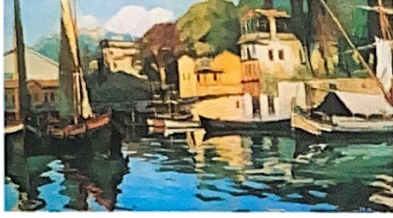
orijinal" diye soruluyor hep.

Aynı zamanda Horhor Antikacılar Çarşısı Yöneticisi ve 'Türk Ressamları Kataloğu - Resimhane' adlı çalışmasını sürdüren Metin Özka-ya "Ayvazovski'nin çok kopyası var, Fikret Mualla'nın keza... Hoca imzası pek çok uzmanı çelişkiye düşürüyor, hangi Hoca diye. Oryantal resimlerden esinlenerek benzetmeler yapılıyor bir de. Bir hamam sahnesini alıyor, değişik bir figür yapıyor mesela..." diyor.

1956 doğumlu İranlı Azeri ressam Ahmet Azimnejat, 1984 yılında geldiği Türkiye'de, talep üzerine ülkesinde pek yapmadığı minyatürlere başlıyor. Çok iyi bir eğitim almış, Tahran Güzel Sanatlar Akademisi'ni misafir öğrenci olarak bitiriyor, burada MSÜ Grafik Ana →

OSMAN HAMDI

İranlı ressam Ahmet Azimnejat, bir dönem kopya resim yaptığını ve böyle bir talebin olduğunu saklamıyor. Fiyatta anlaşılmadığı için elinde kalan bu Osman Hamdi resmiyse kendisine saklıyor.

HİKMET ONAT

Veysel Uğurlu, Hikmet Onat'ın sergisiyle ilgili çıkardıkları kitaba bakılarak pek çok kopyasının yapıldığını söylüyor.

Sanat Dalı'nın ardından yüksek lisans yapıyor. Azimnejat'ın yaptığı yine Osman Hamdi'ye ait ve onun pek bilinmeyen bir tablosu var, ustalık çok çarpıcı. Osman Hamdi Bey'in hamile karısını resmettiği bu resmi Azimnejat orijinal boyuttan daha küçük olarak ve bir sipariş üzerine yapmış: "Koleksiyon Müzayede Organizasyonları'nın bir müşterisinin siparişi üzerine birkaç tane Osman Hamdi yaptım. Ama müşteriyi daha sonra fiyatta anlaşılmayınca kaldı. Osman Hamdi'nin zor eserlerini yapmaya çalıştım; Mihrab'ını, Camii Avlusu'nu." 13 yıl önce bir arkadaşına Rembrandt'ın bir resmini yapıyor sanatçı. Son sergisinde soyut atlar üzerinde yoğunlaşan Azimnejat, kendi resimleriyle anılmak istiyor tüm ressamın gibi. Başlangıçta çok figüratif resimler çalıştığı için bir dönem soyuta geçiş aşamasında Cezanne'dan, Braque'dan, Pi-

casso'nun kübik döneminden çok kopya yapmış.

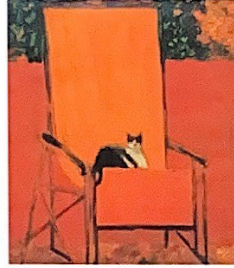
Çantalar dolusu Fikret Mualla

En çok kopyası yapılan ressam, hayatının uzun bir dönemini Paris'te yaşayıp burada ölen Fikret Mualla. O kadar çok var ki ve hepsi Paris kaynaklı, orada kim yapıyorsa bir güzel bu taraflara gönderiyor. Birkaç kuşaktır galerici bir aileden gelen, bugün Milli Reasürans Sanat Galerisi Yöneticisi Amelie Edgü, Fikret Mualla uzmanı: "Bana birkaç defa çanta dolusu Paris'ten getirdiklerini söyleyenler geldi. Ama sahteydi. Eski eşim Ferit Edgü ve benim elimden o kadar çok Fikret Mualla geçti ki, ben kopya mı değil mi söyleyebilirim. Kopyalar ikiye ayrılır; olan bir resmi kopya etmek, bir de olanı biraz değiştire-

rerek yapmak. Tarzını, fırçasını kopya ediyor, yeni bir Fikret Mualla oluşturunca bazen..." Edgü, 1970 yılında ölen ve resimlerine kısaca İCK diye imza atan ressam İhsan Cemal Karaburçak'ın 1995 yılındaki sergisinin ardından

kendisine ressama ait olduğu iddia eden sahtelerinin geldiğini söylüyor: "Birkaçı sahteydi, çok belliydi. İki seneden beri geliyor Karaburçak, bizde büyük tabloları 7-10-12 milyardan satıldı. Bana gelenler küçüktü ama onun resimleri değildi, fırçadan belli oluyor, imzadan belli oluyor."

Çok eğitimli ressamların bu taklitleri yaptığını belirten Edgü, Mualla'nın taklidinin zor, klasik resimlerin daha kolay olduğunu söylüyor: Bu arada genelde ölmüş ressamın taklit tercih ediliyor ki sorun çıkmassın. Edgü, Avrupa'da galerilerin belli ressamlarla çalışarak onlar üzerinde uzmanlaştıklarını anla-

ORHAN PEKER
Bilge&Ertan Mestçi koleksiyonuna ait olan Peker'in "Şezlong İçinde Başka" adlı yağlıboya resmi. Peker de son zamanlarda kopyaları çıkan ressamlardan.

tıyor ve Türkiye'de bu anlamda gerçek galeri olarak iki ismi veriyor: "TEM Galeri ve Galeri Nev." Edgü, Mualla, Orhan Peker, Abidin Dino, Kuzgun Acar, Karaburçak, Avni Arbaş, Turhan Erol'dan anlıyor. Ama hiç Abidin Dino kopyası görmemiş.

Aslında piyasada masum ya da masum olmayan pek çok sahte resim var. İnsanlar bilmeden satın alabiliyorlar. Ya da kendileri bilerek yapıyorlar. Şöyle tuhafıklar da yok değil. Ünlü koleksiyonlara sahip aileler, depremdi, hırsızdı derken evlerindeki resimleri satmak istiyorlar. Ama çevrelerine karşı paraya ihtiyacı olan ya da başka bir tavır sergilemekten çekiniyorlar. O zaman çerçeveyi koruyup resmin aynısını yapıtıp, orijinali satıyorlar. Gelen misafirlere de resmi temizlemeye verdiklerini, bu yüzden parladığını söylüyorlar. Bu gerçek bir hikâye...

Horhor'da isimlerini vermek istemeyen belli ressamın, talep üzerine size bir Halil Paşa, Nazmi Ziya yapıyor. Tabii bu resimlerin sonradan başka yerlere orijinalmiş gibi satılması, el değiştirmesi mümkün. Müzayedeler, bu açıdan çok önemli. Her müzayedeye evine güvenmemek -eğer ille de orijinal diyorsanız- belki de birinci koşul. Seçim size kalmış...

GÖRÜŞ AMELIE EDGÜ (MİLLİ REASÜRANS GALERİSİ YÖNETİCİSİ)

"Biz galerici değiliz"

- Turhan Erol'un sergisini yaptım ama sahtesini görmedim, Hâlâ yaşıyor tabii, kendi resimlerine çok sahip çıkan birisi, herkes de biliyor bunu. Ama sonra mutlaka sahteleri çıkacaktır.
- Avni Arbaş'ın sahtelerini de görmedim. Leopold Levy'nin sergisini yaptık, resimlerinin çoğu Paris'te kaldı. Bazen bana resimleri geliyor, sahte olup olmadığını bilmiyorum, çünkü benim sergim gra-vürdü, Tiraje Dikmen'e soruyorum, o biliyor ve sahip çıkıyor. Ama Leopold Levy'nin sahteleri var.
- Sahte Kuzgun Acar gördüm, karma sergilerde oluyor genelde sahteler.
- "Orhan Peker Başyapıtları" diye bir sergi hazırlıyorum, 2001 Nisan-Mayıs ayında olacak. Araştırmalarda sahteler ortaya çıktı. Sahteliğine yalnız ben karar vermiyorum, önce eşi Özden Peker'e soruyorum, be-

nim zamanımda kesinlikle yapmadı derse emin oluyorum.

- Avrupa'da şöyle: Bir galerinin diyelim ki 25 ressamı var. Yalnız o galeride onların işleri satılıyor. Başka bir yerden, ressamın atölyesinden dahi satılsa muhakkak galeriden geçiyor, komisyonu alıyor, ama galeride belge veriyor. Bir Picasso diyelim, bir galeride satılıyor Picasso, o galerinin belgesiyle alıyorsunuz, başka bir yerde görürseniz muhakkak o galerinin belgesine ihtiyacınız var. Olmazsa pek satılmaz o Picasso. Bizde yok bu.

● Biz aslında galeri değiliz, küçük müzecilik yapıyoruz. Bu tür sergileri özel galeri getiremez, araştırmaya ve finansa dayalı şeyler çünkü. Şimdi bizde "Max Ernst" sergisi olacak. "Charlotte Salomon" sergimiz, bizden sonra Royal Academy of Art'a gitti, bizim metinlerle. "İstanbul: İnançların Buluştuğu Kent", on bir Almanyaya kentini taşıdı.